

Výše škody v trestním řízení

Za škodu, která je znakem skutkové podstaty některých trestných činů proti majetku, je možno zpravidla považovat jen úbytek na cizím majetku odpovídající ceně věci, jež byla předmětem útoku, nikoli však i další škodlivé majetkové následky činu, které mohou mít význam pouze pro určení nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 tr. zákona, nebo pro rozhodnutí o náhradě škody.

Za škodu, která je znakem skutkové podstaty některých trestných činů proti majetku, je možno zpravidla považovat jen úbytek na cizím majetku odpovídající ceně věci, jež byla předmětem útoku, nikoli však i další škodlivé majetkové následky činu, které mohou mít význam pouze pro určení nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 tr. zákona, nebo pro rozhodnutí o náhradě škody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tz 268/2001, ze dne 14.2.2002)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro potušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněných J. P. a J. J. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 3. 2001, sp. zn. 6 To 328/2000, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 3 T 28/99, a rozhodl podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. řádu tak, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 22. 3. 2001, sp. zn. 6 To 328/2000, a v řízení, které mu předcházelo, byl v neprospěch obviněných J. P. a J. J. porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6, § 254 odst. 1 a § 256 tr. řádu ve znění účinném do 31. 12. 2001. Nejvyšší soud české republiky citované usnesení a rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 26. 9. 2000, sp. zn. 3 T 28/99 zrušil a současně zrušil všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení a rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud České republiky přikázal okresnímu soudu v Jihlavě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě, sp. zn. 3 T 28/99 ze dne 26. 9. 2000 byli obvinění uznáni vinnými, a to J. P. trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákona tehdy platného, J. J. pomocí k trestnému činu zpronevěry podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákona v tehdy platném znění. Za to byli oba odsouzeni podle § 248 odst. 3 tr. zákona k trestům odnětí svobody každý v trvání 2 a půl roku, přičemž podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 60 odst. 1, 2 tr. zákona byl výkon uloženého trestu obviněným P. i J. podmíněně odložen na zkušební dobu tři roků se současným vyslovením dohledu nad oběma obviněnými. Dále bylo rozhodnuto o náhradě škody.

Podkladem výroku o vině obou obžalovaných se stalo zjištění soudu prvního stupně, že poté, co obviněný J. P. seznámil obviněného J. J. se svými problémy s plněním leasingové smlouvy č. X ze dne

28. 3. 1997, kterou uzavřel se společností E., s. r. o., P., o nájmu pracovního stroje JCB 3 CX-4E, ve vzájemné součinnosti tento stroj v ceně 606 100,- Kč převezli postupně z P., okr. J. H., přes dvě místa v Č. Ř., okr. P., H. a V. B., okr. J. a S., okr. Ž. n. S. a schovali a J. P. dne 23. 4. 1998 nahlásil na Obvodním oddělení Policie ČR v Třeboni pod č. j. ORJH 337/OOP-Tč-98 odcizení stroje neznámým pachatelem, čímž poškozené společnosti měli způsobit škodu nejméně 606 100,- Kč.

Uvedený rozsudek bezprostředně nenabyl právní moci, neboť jej oba obvinění a poškozený napadli řádnými opravnými prostředky, kterými se zabýval dne 22. 3. 2001 ve veřejném zasedání Krajský soud v Brně. Usnesením sp. zn. 6 To 328/2000 pak podle § 256 tr. řádu v tehdy platném znění podaná odvolání zamítl jako nedůvodná.

Proti citovanému usnesení podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněných J. P. a J. J. V písemném vyhotovení mimořádného opravného prostředku poukazuje na ustanovení § 2 odst. 5, 6 a § 256 tr. řádu ve znění účinném do 31. 12. 2001, s tím, že se jimi příslušné soudy důsledně neřídily a svá rozhodnutí učinily na podkladě neúplných skutkových zjištění ve vztahu k výši způsobené škody.

Pochybení spatřuje v tom, že oba soudy vzaly bez dalšího za prokázané, že škodou v projednávaném případě je tzv. časová hodnota stavebního stroje v době činu, stanovená znaleckým posudkem příslušného znalce ve výši 606 100,- Kč a nepřihlížely k dalším objektivním zjištěním, zejména k částkám, které obviněný Pokorný již na základě leasingové smlouvy společnosti E. zaplatil. V rámci dokazování mělo být dle názoru stěžovatele od poškozeného zjištěno, jaká je skladba jednotlivých měsíčních splátek a akontace, konkrétně jaká jejich část představuje splátky na cenu předmětu leasingu a jaká tedy byla poškozenému v průběhu leasingu uhrazena celková částka, kterou je možno započíst na splacení ceny předmětu leasingu. Z přehledu vyhotoveného poškozenou společností totiž vyplývá, že obviněný Pokorný zaplatil poškozené společnosti za období od března 1997 do března 1998 na akontaci a měsíčních splátkách celkem částku 906 655,- Kč a není tedy vyloučeno, že po přesném zjištění výše škody může dojít k odlišné právní kvalifikaci jednání obou obviněných nebo že bude zjištěna podstatně jiná situace, která bude odůvodňovat jiné posouzení stupně nebezpečnosti jednání obviněných pro společnost.

V závěru podané stížnosti pro porušení zákona proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 22. 3. 2001, sp. zn. 6 To 328/2000 byl porušen zákon v ustanovení § 256 tr. řádu a v řízení, které mu předcházelo v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. řádu ve vztahu k ustanovení § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákona v neprospěch obviněných J. P. a J. J., podle § 269 odst. 2 tr. řádu, aby napadené usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen Nejvyšší soud) přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného usnesení, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodu v ní uvedeného, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen byl v neprospěch obviněných Jaroslava Pokorného a J. J. a stížnost pro porušení zákona je důvodná.

Z příloženého spisového materiálu Nejvyšší soud zjistil, že obvinění J. P. a J. J. se skutečně dopustili

jednání, pro které proti nim bylo vedeno trestní stíhání. S ohledem na výsledky dokazování lze považovat za zcela správnou i právní kvalifikaci popsaného jednání, u obviněného J. P. jako trestný čin zpronevěry podle § 248 tr. zákona a u obviněného J. J. jako pomoc k tomuto trestnému činu podle § 10 odst. 1 písm. c) k § 248 tr. zákona. Předmětný stavební stroj byl ve vztahu k obviněnému J. P. věcí svěřenou na základě leasingové smlouvy, která až do zaplacení poslední splátky a zbytkové ceny zůstávala ve vlastnictví leasingové organizace. Pokud obviněný takovou věc prodal nebo jinak odňal trvale z dispozice vlastníka, naplnil zákonné znaky výše uvedeného trestného činu. Obviněný J. J. sice v leasingovém vztahu jako smluvní strana přímo nefiguroval, ale shora popsaným jednáním poskytl obviněnému P. pomoc k tomu, aby si přisvojil cizí věc, která mu byla svěřena.

Podle § 89 odst. 12 tr. zákona se škodou rozumí cena, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení v předešlý stav. V dané věci bylo postupováno správně potud, pokud soud jako základ ke stanovení výše škody vzal v úvahu hodnotu stroje v době činu, stanovenou znaleckým posudkem.

Shodně s podanou stížností pro porušení zákona má však Nejvyšší soud za to, že k pochybení nalézacího soudu došlo při stanovení výše škody, která je zákonným znakem skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zákona. Za škodu, která je znakem skutkové podstaty některých trestných činů proti majetku, včetně výše uvedeného, je možno zpravidla považovat jen úbytek na cizím majetku odpovídající ceně věci, jež byla předmětem útoku, nikoli však i další škodlivé majetkové následky činu, které mohou mít význam pouze pro určení nebezpečnosti činu pro společnost ve smyslu ustanovení § 3 odst. 4 tr. zákona, nebo pro rozhodnutí o náhradě škody. Při zjišťování výše škody je třeba brát v úvahu již zaplacené splátky, o které majetek poškozeného zkrácen nebyl. Tyto splátky včetně akontace však nelze od hodnoty, kterou má zpronevěřená věc v době spáchání trestného činu odečítat automaticky v celém zaplaceném rozsahu. Jednotlivé splátky, dané na podkladě uzavřené leasingové smlouvy v sobě zahrnují jednak čisté částky na pořizovací cenu předmětu leasingu a jednak další část, která představuje úroky, náklady na pojištění, poplatky za případné služby apod. V rámci dokazování tedy měl soud prvního stupně od poškozeného zjistit, jaká část z částky 906 655,- Kč zaplacené obviněným ve formě akontace a měsíčních splátek, představuje čisté splátky na pořizovací cenu předmětného stavebního stroje a jaká část tvoří složku představující úroky, náklady na pojištění předmětu leasingu, poplatky za zvláštní služby spojené s jeho užíváním apod. Takto zjištěnou částku měl soud odečíst od ceny stroje v době spáchání trestného činu, tedy od částky, objektivně zjištěné příslušným znalcem. V posuzovaném případě se totiž jednalo o typ leasingové smlouvy, kdy nešlo o výlučný pronájem předmětu leasingu bez možnosti následného odkoupení věci (předmětu leasingu) za zůstatkovou hodnotu. To znamená, že jednotlivé částky, které byl obviněný povinen splácet nelze považovat za ekvivalent užívání věci, ale též za splácení její pořizovací hodnoty. Teprve poté mohl spolehlivě rozhodnout o vině obviněných podle mírnějšího či přísnějšího ustanovení § 248 tr. zákona.

Vzhledem k těmto zjištěním Nejvyššímu soudu nezbylo než konstatovat, že již Okresní soud v Jihlavě nepostupoval tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou žádné pochybnosti a při stanovení skutečné výše škody, způsobené žalovaným jednáním obviněných, neprovedl všechny důkazy, které by vedly k její správné specifikaci. Tímto postupem porušil ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. řádu. Krajský soud v Brně, který ve věci rozhodoval jako soud odvolací, pokud za daného důkazního stavu odvolání obviněných zamítl jako nedůvodná, nedostál své zákonné přezkumné povinnosti a porušil tak zákon nejen v ustanovení § 254 odst. 1, ale i v § 256 tr. řádu.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil porušení zákona v neprospěch obou obviněných ve shora naznačeném směru a podle § 269 odst. 2 tr. řádu zrušil nejen stížností pro porušení zákona napadené usnesení Krajského soudu v Brně, ale i předcházející rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 26. 9. 2000, sp. zn. 3 T 28/99. Současně zrušil i všechna další rozhodnutí a zrušené usnesení a rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Při posuzování rozsahu zrušení shora uvedených rozhodnutí a dalšího postupu podle § 270 odst 1 tr. řádu vzal Nejvyšší soud v úvahu, že těžiště pochybení spočívá především v řízení před soudem prvního stupně a případným vrácením věci odvolacímu soudu k doplnění dokazování a rozhodnutí by došlo k odnětí možnosti obviněných i poškozeného proti novému rozhodnutí uplatnit řádné opravné prostředky. Proto přikázal Okresnímu soudu v Jihlavě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Jeho úkolem bude doplnit dokazování o vyjádření poškozené organizace k otázce skladby leasingových splátek a ke zjištění, jaká částka ze zaplacené akontace a splátek představuje splácení pořizovací ceny předmětného stavebního stroje. Teprve poté bude možno beze všech pochybností upřesnit výši škody, která obviněným J. P. a J. J. byla kladena za vinu.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)